

Studieplan

Påverka lokalt & blomrika vägkanter

Naturskyddsföreningen

Studie
främjandet

Innehåll

Förord sid 3

Vad är en studiecirkel? sid 4

Upplägg av studiecirkeln sid 5

Modul 1: Påverka lokalt (med integrerad cirkelledarutbildning)

Träff 1: Varför påverka lokalt? sid 6

Träff 3: Vad kan ni påverka lokalt? sid 8

Träff 5: Verktyg för påverkan..... sid 10

Modul 2: Blomrika vägkanter

Träff 2: Varför blomrika vägkanter? sid 7

Träff 4: Kartlägg din kommuns naturvårdsarbete sid 9

Träff 6: Planera lokala aktiviteter..... sid 11

Förord

Vill du delta i Världens längsta blomsteräng och få din kommun att skapa blomrika vägkanter för att stärka den biologiska mångfalden? Vill du få verktyg att skapa förändring i kommunen du bor i? Brinner du för en lokal fråga men är osäker på hur du kan påverka? Välkommen till vår digitala studiecirkel!

Runt 99 procent av Sveriges ängsmarker har försvunnit de senaste hundra åren, vilket har haft stor påverkan på vår biologiska mångfald. Ängs- och betesmarker är några av våra mest artrika miljöer och viktiga livsmiljöer för hundratals arter av växter, insekter och andra djur. Förlusten av ängsmiljöerna har därför resulterat i att många arter har blivit allt färre och även rödlistade.

Samtidigt finns det en stor, outnyttjad resurs som kan bidra till att vända trenden: våra vägkanter, både enskilda och kommunala. Med rätt skötsel kan vägkanterna bli viktiga livsmiljöer för pollinatörer och spridningskorridorer för olika arter.

För att snabba på miljö- och klimatarbetet i hela Sverige spelar medborgares lokala påverkansarbete en viktig roll. Demokrati handlar om att vi som medborgare har makt – och ansvar – att forma vårt samhälle. Många av de beslut som påverkar vår natur, miljö och vardag fattas på lokal nivå och det är där vårt engagemang kan göra störst skillnad. Det finns många goda exempel på hur föreningar och engagerade kommuninvånare har lyckats driva på för ett ambitiöst miljöarbete.

Idag har många kommuner kommit olika långt i sitt arbete med natur- och miljöfrågor. Vissa har tagit fram ambitiösa mål och åtgärdsprogram, medan andra inte kommit lika långt och kanske till och med går åt fel håll.

Denna studiecirkel är en inbjudan till att utforska hur vi tillsammans kan påverka och bidra till en hållbar utveckling lokalt. Genom att samarbeta, dela idéer och lära av varandra kan vi skapa positiva förändringar för både den biologiska mångfalden och samhället. Oavsett förkunskap om lokal påverkan och biologisk mångfald, hoppas vi att denna studiecirkel ska inspirera dig och ge dig verktyg att göra skillnad.

*Tillsammans skapar vi en hållbar framtid,
rik på både blomrika vägkanter och engagemang!*

Studie
främjandet

Naturskyddsföreningen

Februari 2025

Författare: Emma Berg, Emelie Envall & Felix Havermark

Foto: Naturskyddsföreningen & Mostphotos

Grafisk form: Lellah Thuresson

Denna studieplan är byggd på tidigare material om lokal påverkan både från Naturskyddsföreningen: "Påverka lokalt – Ställ om din kommun!" och "Påverka lokalt" av Friluftsförbundet, Svenska Turistföreningen och Studieförbundet. Övriga delar om blomrika vägkanter är specifikt framtaget för denna studiecirkel och kopplar till material inom Naturskyddsföreningens projekt Världens längsta blomsteräng.

Världens längsta blomsteräng finansieras av Svenska Postkodlotteriet.

Mer info på

**studieframjandet.se och
naturskyddsforeningen.se**

Vad är en studiecirkel?

En studiecirkel är en grupp människor som lär sig tillsammans och av varandra. Detta kallas folkbildning och är fritt och frivilligt att delta i. Ni i gruppen bestämmer själva vad och hur ni vill lära er. Att delta i en studiecirkel är roligt och inspirerande. Samla dina vänner eller din förening för att komma igång.

Demokrati och delaktighet

Demokrati är viktigt i en studiecirkel och det är något ni skapar tillsammans. Förutsättningen för demokrati är att alla får komma till tals och vara delaktiga, samt att alla blir respekterade. Allas erfarenheter och inlägg är värdefulla. Genom att dela kunskap lär ni av varandra.

Tänk därför på att skapa rätt förutsättningar i er studiecirkel för att alla ska kunna delta i samtalen. Kom ihåg att alla fungerar olika i en grupp. Vissa pratar mer än andra och vissa är mer trygga med nya människor.

Respektera också att alla i studiecirkeln har olika mål, förväntningar och kunskapsnivåer. Försök att hålla ett tempo som passar de flesta och anpassa studiecirkeln utifrån gruppens behov.

Studiefrämjandet hjälper er

Studiefrämjandet kan hjälpa er med studiematerial, lokaler, utrustning, utbildning, coachning och mycket mer. Vi har ett stort nätverk och kunskap och erfarenhet inom många områden – framför allt inom våra profilområden natur, djur, miljö och kultur.

Studiecirklar har funnits i över hundra år och anordnas av de tio studieförbunden. Studieförbunden får ekonomiskt stöd av stat, region och kommun. Vi får stöd för att för att alla över 13 år ska ha möjlighet att, tillsammans med andra, dela och utveckla ny kunskap genom hela livet.

Några grundregler:

Det finns vissa grundregler för studiecirklar som är bra att känna till. Reglerna finns för att det är viktigt att kunna se att det ekonomiska stödet som subventionerar folkbildningen går till rätt ändamål.

- **En studiecirkel måste ha minst 3 deltagare som är över 13 år.**
- **Studiecirkeln måste ha minst 3 träffar.**
- **Varje deltagare måste närvara vid någon av de 3 första träffarna.**
- **En studiecirkel måste omfatta minst 9 studietimmar.**

I varje studiecirkel utses någon av deltagarna till cirkelledare. Som cirkelledare behöver du inte vara expert i ämnet eller ha svar på alla frågor. Din roll är att leda cirkeln framåt och se till att alla kan framföra sina synpunkter och påverka arbetet. Cirkelledaren är också den som håller kontakten med Studiefrämjandet.

Som ny cirkelledare får du ett introduktionssamtal då vi bland annat berättar vad Studiefrämjandet kan hjälpa till med. Du bli också inbjuden till att gratis delta i Studiefrämjandets ledarutvecklingsprogram.

Upplägg av den här studiecirkeln

Studiecirkeln består av **sex träffar**, där vi växlar mellan två teman:

- **Påverka lokalt**
Hur du kan påverka din kommun och skapa förändring.
- **Blomrika vägkanter**
Hur vägkanter kan bli viktiga livsmiljöer för biologisk mångfald.

Träffarna är uppdelade i två moduler med tre tillfällen vardera, och de sätts för att teori och praktik ska komplettera varandra. Det gör att du direkt kan omsätta dina kunskaper i påverkansarbete och samtidigt få en djupare förståelse för varför blomrika vägkanter är viktiga.

Upplägg:

1. **Varför påverka lokalt?**
Introduktion till folkbildning och demokrati
2. **Varför blomrika vägkanter?**
Hur vägkanter kan bli platser av sprudlande biologisk mångfald
3. **Vad kan vi påverka lokalt?**
Kommunens beslutsprocesser
4. **Kartlägg din kommuns naturvårdsarbete**
Hur arbetar din kommun med vägkanter?
5. **Verktyg för påverkan**
Metoder och strategier för att driva förändring
6. **Planera lokala aktiviteter**
Skapa och genomför egna initiativ

Studiecirkeln varvar teori, diskussioner och praktiska övningar för att ge dig inspiration och konkreta verktyg att påverka din kommun och bidra till en blomstrande framtid.

Tillsammans gör vi skillnad – en vägkant i taget!

Länkar för vidare läsning:

I studieplanen finns det flera hänvisningar till vidare läsning via olika material på webben.

Länkar till det material som nämns finns samlade på:
studieframjandet.se/blomsterang

Du kan även skanna QR-koden:

Träff 1: Varför påverka lokalt?

Inledning:

Demokrati innebär att makten utgår från folket, vilket ger individer ansvar att engagera sig i samhället. Denna träff fokuserar på att skapa en trygg grupp och introducera deltagarna till studiecirkelns syfte och struktur.

Mål:

1. Förstå vikten av att påverka lokalt.
2. Identifiera viktiga områden att arbeta med.
3. Introducera grunderna i folkbildning och folkbildningens pedagogik.

Förberedelser:

- Läs kapitel 1 i Studiefremjandets handbok och sid. 3 i Naturskyddsföreningens handbok Ställ om din kommun.
- Använd arbetsblad 1 "Identifiera frågan" från Naturskyddsföreningens material.

Under träffen:

1. **Introduktion:** Vad är en studiecirkel? Vad innebär folkbildning? Kort genomgång av Studiefremjandets syfte, och kopplingen mellan folkbildning och demokrati.
2. **Gruppövning:** Bygg trygghet i gruppen genom att diskutera förväntningar och vad deltagarna vill lära sig.
3. **Diskussion:**
 - I en studiecirkel ska få alla komma till tals. Hur kan ni skapa ett tryggt och bra samtalsklimat i gruppen?
 - Demokrati är viktigt i en studiecirkel. Hur kan ni bidra till att alla får vara med och påverka?
 - I en studiecirkel ska få alla komma till tals. Hur kan ni skapa ett tryggt och bra samtalsklimat i gruppen?
 - Varför är det viktigt att engagera sig i samhället?
 - Varför är det viktigt att påverka lokalt?
 - Hur kan vi göra för att engagemang ska växa hållbart?
 - Hur gör vi det roligt och hållbart att påverka lokalt?
 - Vilka är de vanligaste utmaningarna med lokal påverkan?
4. **Praktisk övning:** Använd arbetsblad 1 för att identifiera viktiga frågor i kommunen.

Träff 2: Varför blomrika vägkanter?

Inledning:

Det finns allt färre artrika miljöer i våra landskap, vilket hotar den biologiska mångfalden och påverkar bin, fjärilar och andra pollinatörer. Något som det däremot finns gott om är vägkanter som med rätt skötsel kan fungera som spridningskorridorer och livsmiljöer för växter och insekter. Denna träff är en introduktion till modul 2 och fokuserar på varför biologisk mångfald är livsavgörande och vägkanternas roll i våra ekosystem.

Mål:

1. Förstå vikten av blomrika vägkanter för biologisk mångfald, pollinatörer och vår svenska flora.
2. Få en grundförståelse för projektet Världens längsta blomsteräng och praktisk skötsel av vägkanter.
3. Lära sig vilka insatser som skapar blomrika vägkanter.

Förberedelser:

- Läs artikeln "Varför behövs det fler blomsterängar?" och titta på introfilmen "Det här är Världens längsta blomsteräng" (2:05 min).
- Läs materialet "Hur skapar man en blomrik vägkant?"

Under träffen:

1. **Introduktion:** Genomgång av studiecirkeln och upplägget. Presentationsrunda och diskutera förväntningar på studiecirkeln.
2. **Presentation:** Projektkoordinatorerna berättar om projektet Världens längsta blomsteräng och praktisk skötsel av vägkanter.
3. **Diskussion: Det vi läst och lyssnat på inför och under träffen.**
 - Hur påverkar biologisk mångfald våra liv och vardag och omvänt?
 - Hur kan vägkanter stärka mångfalden?
 - Vilken roll kan du som privatperson ta?
 - Vad finns det för praktiska åtgärder för att skapa blomrika vägkanter?

Valfri fördjupning för den nyfikna

- Naturskyddsföreningens föreläsning: "Vad tusan är biologisk mångfald?"
- Sveriges miljömål, framför allt målen "Ett rikt odlingslandskap" och "Ett rikt växt- och djurliv."
- De nya globala målen för biologisk mångfald: Naturvårdsverkets sammanfattning om "Konventionen om biologisk mångfald (CBD)" och Regeringskansliets översättning av hela konventionen "Det globala Kunming-Montreal-ramverket för biologisk mångfald".

Träff 3: Vad kan ni påverka lokalt?

Inledning:

Fokus ligger på att förstå kommunens struktur och hur beslut fattas. Cirkelledarens roll som samtalsledare betonas.

Mål:

1. Identifiera vilka frågor som kan påverkas lokalt.
2. Kartlägga kommunens struktur och viktiga beslutsfattare.
3. Förstå cirkelledarrollen.

Förberedelser:

- Läs kapitel 2 i Studiefremjandets handbok och kapitlet "Så funkar kommunen" i Naturskyddsföreningens handbok Ställ om din kommun (sid. 4–7).
- Använd arbetsblad 2 "Gör er research" i Naturskyddsföreningens material.

Under träffen:

1. **Orientering:** Kommunens struktur och beslutsprocesser
2. **Diskussion: Krav och förväntningar på cirkelledaren.**
 - Hur får man insyn i/förståelse för hur beslutsprocessen i kommunen går?
 - Hur är beslutsprocessen i kommunen?
 - Vilka roller/positioner är eller kan ha påverkan på just dina intressefrågor? (både inom kommunförvaltningen men även utanför)
 - Hur kan vi engagera fler i vårt påverkansarbete?
 - Vilka utmaningar kan uppstå i cirkelledarrollen, och hur kan de hanteras?

Träff 4: Kartlägg din kommuns naturvårdsarbete

Inledning:

Alla kommuner har olika förutsättningar. De är olika stora, är strukturerade på lite olika vis och har olika naturvårdsambitioner. Arbetar din kommun med biologisk mångfald och naturvård? Arbetar den med blomrika vägkanter? Vem ansvarar för skötseln av vägkanter i din kommun? Och hur ser ambitionerna ut kring biologisk mångfald och grön infrastruktur? För att påverka så att vägkanterna blir mer blomrika i din kommun är det bra att först ha kartlagt vem eller vilka som har mandat i just de frågorna och vilka förutsättningar som finns i nuläget.

Mål:

1. Få koll på vad kommunen gör för biologisk mångfald och blomrika vägkanter.
2. Få koll på vilka personer på kommunen som jobbar med de frågorna.
3. Identifiera lågt hängande frukter och möjligheter i påverkansarbetet.

Förberedelser:

- Leta på kommunens hemsida efter dokument som handlar om biologisk mångfald, naturvård eller utemiljöer. Vad finns för naturvårdsprojekt som kan kopplas till biologisk mångfald, äng- och gräsmarker och blomrika vägkanter?
- Försök ta reda på var i kommunen beslut, planering och praktiskt genomförande av skötsel av vägkanter tas. Vilken nämnd, förvaltning och vilka roller är inblandade?
- Försök se vilka specifika personer som ansvarar för dessa frågor. Vem tar besluten, vem planerar åtgärderna och vem är ansvarig för den faktiska skötseln?

Under träffen:

1. **Genomgång:** Vanliga dokument och planeringsverktyg i kommuners naturvårdsarbete.
2. **Runda:** Deltagarna berättar hur det gått att kartlägga sin kommun och vad en funnit.
3. **Diskussion: Vi jämför hur kommunerna skiljer sig åt och diskuterar lärdomar.**
 - Hur skiljer sig era kommuners arbete och ambitioner åt kring biologisk mångfald?
 - Hur skiljer sig ansvarsfördelningen och skötseln av vägkanter åt mellan kommunerna?
 - Vad gick bra och vad var svårt i kartläggningen av din kommun?
4. Gemensam analys: Identifiering av möjliga ingångar i kommunens naturvårdsarbete.

Valfri fördjupning för den nyfikna

- Ta hjälp av Arbetsblad 5 "Gör intresseanalys och hitta samarbeten" för att kartlägga viktiga personer som har makt att påverka just dina frågor, både inom kommunen och andra lokala aktörer.
- Om du inte gått Modul 1 rekommenderas att du läser kapitlet "Så funkar kommunen" i Naturskyddsföreningens handbok Ställ om din kommun (s. 4–7).
- Försök ta reda på beslutsprocessen specifikt kopplat till skötsel av vägkanter. Här kan du kika på processen som beskrivs på sid. 7 i Naturskyddsföreningens handbok "Ställ om din kommun" och sedan följa stegen i Arbetsblad 3 "Undersök beslutsprocessen".

Träff 5: Verktyg för påverkan

Inledning:

Genomgång av praktiska verktyg och Naturskyddsföreningens beslutade metoder för förändring. Reflektion över cirkelledarrollens betydelse för gruppens framgång.

Mål:

1. Lära sig verktyg för att skapa debatt och engagemang.
2. Förstå hur cirkelledaren kan stödja gruppens engagemang och interaktion.
3. Reflektera över cirkelledarrollen och avsluta Modul 1.

Förberedelser:

- Läs kapitel 3 i Studiefremjandets handbok, sid. 26–35 i Naturskyddsföreningens handbok Ställ om din kommun samt Metoder för förändring - Naturskyddsföreningen
- Använd arbetsblad 6 "Förbered underlag och argument" och arbetsblad 7 "Verktyg och metoder för påverkan".

Under träffen:

1. **Verktyg för påverkan:** Brainstorm om olika typer av påverkan.
2. **Workshop:** Slipa argument och skapa material / aktiviteter för påverkansaktiviteter.
3. **Reflektion:** Sammanfatta vad deltagarna lärt sig i Modul 1 och hur de kan använda kunskapen som cirkelledare.

Diskussionsfrågor:

- Vilka verktyg är mest effektiva för att påverka lokalt?
- Vilken typ av verktyg passar för att påverka olika saker?
- Hur kan cirkelledaren inspirera gruppen att använda dessa verktyg?
- Vad har du lärt dig om att leda en studiecirkel?

Träff 6: Planera lokala aktiviteter

Inledning:

En demokrati blir starkare av aktiva medborgare som engagerar sig i hur samhället utformas och styrs. Att komma med egna idéer och genomföra aktiviteter kan vara den avgörande knuffen som behövs för att kommunen ska bli mer ambitiös i skötsel och bevarande av den lokala naturen. Det finns många olika aktiviteter man kan göra för att gynna biologisk mångfald och blomrika vägkanter.

Mål:

1. Varsin idé på aktivitet att påverka sin kommuns arbete med blomrika vägkanter.
2. Känna sig trygg i och ha verktyg för att kunna genomföra sin aktivitet.
3. Gemensamma lärdomar av hela studiecirkeln.

Förberedelser:

- Om du inte deltagit i studiecirkeln Modul 1; läs sid. 26–35 om påverkansverktyg i Naturskyddsföreningens handbok "Ställ om din kommun" och Naturskyddsföreningens Metoder för förändring.
- Ta hjälp av stegen i Arbetsblad 4 "Formulera mål" för att formulera syfte och mål för ditt påverkansarbete.
- Välj ut någon aktivitet som du tror kan funka i din kommun och som du vill arbeta med. Du behöver förstås inte ha genomfört aktiviteten innan träffen.

Under träffen:

Tillbakablick: Gemensam tillbakablick på verktyg & aktiviteter för påverkansarbete.

Runda: Var och en berättar om sina respektive idéer kring egna aktiviteter.

Workshop: Vi hjälper varandra att finslipa idéer och tar första stegen i varsin projektplan med hjälp av arbetsblad 8 i Naturskyddsföreningens material.

Utvärdering: Detta är studiecirkelns sista träff. Vi utvärderar hela studiecirkeln tillsammans och reflekterar kring lärdomar, förbättringar och delar tankar kring nästa steg.

Vidare stöd i ditt fortsatta påverkansarbete

- Beställ gratis material inom Världens längsta blomsteräng och sök medel för din aktivitet hos Naturskyddsföreningen.
- Bolla idéer och tankar med projekt-koordinatorerna genom att maila blomsterangar@naturskyddsforeningen.se
- Du hittar fler studieplaner på studieframjandet.se
- Vill du starta en egen studiecirkel – vänd dig till ditt lokala kontor på Studiefrämjandet för hjälp och råd.

Påverka lokalt & blomrika vägkanter

En studieplan för dig som vill göra skillnad – och få din kommun att blomstra!

Vill du delta i Världens längsta blomsteräng och få din kommun att skapa blomrika vägkanter för att stärka den biologiska mångfalden? Drömmer du om att påverka lokala beslut men är osäker på hur? Den här studieplanen ger dig de verktyg du behöver för att engagera dig i miljöfrågor, påverka din kommun och bidra till en rikare biologisk mångfald.

Naturskyddsföreningen är Sveriges största miljöorganisation och en folkrörelse som sedan 1909 står upp för naturen. Vi sprider kunskap, bildar opinion och påverkar beslutsfattare – lokalt, nationellt och globalt. Klimat, skog, jordbruk, miljögifter, vatten, hav och hållbar konsumtion är våra viktigaste arbetsområden. Bra Miljöval är vår miljömärkning och Sveriges Natur vår medlemstidning. Välkommen att bli medlem, engagera dig eller skänk en gåva. Tillsammans har vi kraft att förändra.

Studiefrämjandet är ett av Sveriges största studieförbund. Vi är partipolitiskt och religiöst obundna med ett brett utbud av studiecirklar, utbildningar, kulturarrangemang och föreläsningar. Varje år samlas ett par hundratusen deltagare i våra studiecirklar och kurser. Kontakta oss så hjälper vi dig vidare. Information och kontaktuppgifter hittar du på studieframjandet.se.

Välkommen till Studiefrämjandet!

Naturskyddsföreningen

Studie
främjandet